

Temat: Powstanie krakowskie.

Notatka:

1. Po powstaniu listopadowym na ziemiach polskich rozwinął się ruch spiskowy wspierany przez emisariuszy Wielkiej Emigracji, którego celem było przygotowanie trójzaborowego powstania narodowego. W konspiracji uczestniczyła drobna i średnia szlachta, inteligencja oraz ucząca się młodzież. Zasadniczym zadaniem ruchu konspiracyjnego było przekonanie chłopów do udziału w walce o niepodległość.
2. Na przełomie 1845 i 1846 r. konspiratorzy z zaboru rosyjskiego i pruskiego zostali aresztowani przez władze zaborcze. W tej sytuacji działania powstańcze ograniczyły się do Galicji i Rzeczypospolitej Krakowskiej (Wolne Miasto Kraków).
3. 18 II 1846 r. spiskowcy podjęli nieudany atak na Tarnów, a do Krakowa wkroczyły wojska austriackie.
4. 18 II 1846 r. władze austriackie wykorzystując wrogie nastroje mieszkańców wsi do szlachty, wynikające przede wszystkim z wzrostu ciężarów feudalnych (pańszczyzny) zapoczątkowały antyszlacheckie powstanie chłopów galicyjskich (rabacja galicyjska), na którego czele stanął J. Szela, chłop z ziemi tarnowskiej.
5. 21/ 22 II 1846 r. rozpoczęło się w Krakowie powstanie krakowskie. Było ono dziełem szlacheckich demokratów. Powołano Rząd Narodowy w składzie: J. Tyssowski, L. Gorzkowski i A. Grzegorzewski. Rząd wydał manifest, którym znosił różnice stanowe, wszelkie powinności chłopskie (także pańszczyznę), zapowiadał nadanie ziemi bezrolnym chłopom, wzywał Polaków do walki o niepodległość. Dyktatorem powstania ogłosił się J. Tyssowski.
6. 22 II 1846 r. opuszczenie Krakowa przez oddziały austriackie.
7. 26 II 1846 r. klęska powstańców pod Gdowem.
8. 27II 1846 r. śmierć od kul austriackich E. Dembowskiego „czerwonego kasztelanica”, sekretarza J. Tyssowskiego, który na czele pokojowej procesji próbował przekonać chłopów do przyłączenia się do powstania krakowskiego.
9. 3 III 1846 r. – upadek powstania.
10. Skutki powstania:
  - Wcielenie Wolnego Miasta Krakowa do Austrii.
  - Wykorzystanie konfliktów społecznych (antagonizmy między szlachtą i chłopstwem) do stłumienia polskich dążeń niepodległościowych.
  - Aresztowania (około 1200 osób) i konfiskaty majątków uczestników powstania krakowskiego.
  - Rzeź galicyjska – zniszczenie około 500 dworów szlacheckich przez chłopów, zamordowano około 3 tys. szlachty.
  - Pogłębienie niechęci między szlachtą a chłopami.
  - Nasilenie germanizacji Galicji.
  - Powstanie krakowskie uważane za preludium Wiosny Ludów.

Temat: Wiosna Ludów w Europie.

Notatka:

1. Wiosna Ludów rewolucyjne wystąpienie narodów europejskich w latach 1848-49 skierowane przeciwko absolutyzmowi monarszemu i feudalizmowi oraz porządkowi narzuconemu przez kongres wiedeński.
2. Przyczyny:
  - Kryzys ekonomiczny zapoczątkowany w 1846 r. nieurodzajem i zarazą ziemniaczaną - brak ziemniaków i zboża spowodował w Europie głód, artykuły rolne podrożały o ponad 100 %, wzrosło bezrobocie i nędza, upadały przedsiębiorstwa i banki.
  - Kryzys ekonomiczny i niezadowolenie społeczne postanowiła wykorzystać w państwach Europy Zachodniej burżuazja. Jej celem było przejęcie władzy politycznej, demokratyzacja i liberalizacja prawodawstwa.
  - Chęć polepszenia warunków bytowania mas chłopskich i robotniczych.
  - Realizacja programu zjednoczeniowego – walka Niemców i Włochów o jednolite państwo.
  - Realizacja programu niepodległościowego – walka Polaków, Węgrów i Czechów o stworzenie własnych, niepodległych państw.
  - Realizacja programu społecznego – uwłaszczenie chłopów.
3. Przebieg:
  - Do pierwszych masowych wystąpień doszło w styczniu 1848 r. na Sycylii, po których większość władców włoskich zapowiedziało nadanie konstytucji swoim krajom.
  - W lutym 1848 r. wybuchła rewolucja lutowa we Francji, która doprowadziła do obalenia króla Ludwika Filipa I i proklamowania II Republiki, wprowadzenia powszechnego prawa wyborczego.
  - W marcu 1848 r. doszło do wystąpień w Wiedniu i Berlinie. Przerażeni monarchowie zadeklarowali reformy ustrojowe, nadanie konstytucji, gwarancje wolności prasy, amnestię dla więźniów politycznych, równość wobec prawa.
  - W marcu 1848 r. wybuchło niepodległościowe powstanie na Węgrzech, które zostało krwawo stłumione w 1849 r. przez wojska austriackie i rosyjskie.
  - W maju 1848 r. zwołano do Frankfurtu nad Menem parlament ogólnoniemiecki, który miał rozpatrzyć zjednoczenie Niemiec – tzw. koncepcja małoniemiecka zakładająca zjednoczenie Niemiec bez Austrii pod przywództwem pruskich Hohenzollernów oraz tzw. koncepcja wielkonemiecka zakładająca utworzenie zjednoczonej Rzeszy Niemieckiej ze wszystkich państw niemieckich oraz Austrii pod przewodnictwem austriackich Habsburgów.
  - W listopadzie 1848 r. mieszkańcy Rzymu obalili władzę świecką papieża Piusa IX a w lutym 1849 r. G. Mazzini stanął na czele Republiki Rzymskiej. Mazzini był rewolucjonistą, jego celem była walka o wolne, zjednoczone i republikańskie Włochy. Republika Rzymska została rozbita przez wojska francuskie, austriackie, hiszpańskie, a władza papieża w Rzymie została przywrócona.
  - W lipcu 1848 r. pod Custozzą i marcu 1849r. pod Novarą wojska austriackie rozbiły armię Piemontu, dążącego do zjednoczenia Włoch.
  - Po początkowych sukcesach rewolucjoniści zaczęli ponosić porażki będące konsekwencją podziałów narodowościowych, klasowych, etnicznych. Monarchowie zaczęli skuteczne tłumienie wystąpień.
4. Skutki:

- Wiosna Ludów objęła większość państw europejskich, oprócz Wielkiej Brytanii, Rosji, Hiszpanii i Portugalii, pod hasłem „Wolność – Równość-Braterstwo”.
- Wrosło znaczenie burżuazji, która została dopuszczona do sprawowania władzy.
- Ostatecznie (poza Rosją) zniknęła pańszczyzna.
- Wprowadzono rządy konstytucyjne w wielu krajach Europy, poszerzono prawa obywatelskie.
- Wydarzenia Wiosny Ludów stały się podwaliną dla tworzenia się nowożytnych ruchów politycznych.
- Ruch nacjonalistyczny nawołuje do zastąpienia imperiów dynastycznych nowymi demokratycznymi republikami opartymi o zasadę samookreślenia poszczególnych narodów.
- Na arenę polityczną wkracza klasa robotnicza- K. Marks i F. Engels ogłaszają w Manifestie komunistycznym program socjalizmu naukowego- „Proletariusze wszystkich krajów łączcie się”.